

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

ס' דלא קטליה דוד לשמעיה שהיה חייב מיתה: לאידך גיסא. לנעקב ולא לשבח אש יהודי ואש ימיני גרמנו לי הצער הזה: איסי גוברין יודאין כו'. וסיפיה דקרא לאלהך לא פלחין: כל דברין אחד סן. כנגד הספר היה אומר כל דברין דברי הימים אחת הן הכרה שמות אתה מוזיל פלוני ופלוני וכוון אדם אחד הן: ואנו יודעין לרועשן. ואע"פ שקמת אותן לנו ונמנין את לנינו עד שאנו יודעין לדורשן. משום דאמרין לעיל כל הכופר בע"ז נקרא יהודי נקט על הכא: ואשמו היסודים וגו'. והלא צמיה שמה דהא כמדי צסופיה ואלה בני דמיה: לרחוץ. לטבול ולשון גירות: וטהל לנצט. שמו. שגולת משמע קרא: הכי גרסינן וישא צביה שמרדה בגילויי ציח אביה. ולכן נשתנה שמה בליקוחין הללו: שגלה מעצמו. מדלל כמדי אשר היה מן הגולה אשר הגלתה וכמדי אשר הגלה עם הגולה משמע שלא היה כשאר ישראל שגלו על כרחן והוא גלה מעצמו כמו שעשה ירמיה שגלה מעצמו עד שאמר לו הקב"ה לחזור: צין הסדסים אשר במצולה. צין הצדיקים שגלו לבבל. וצטפניה משמע קרא: אספסר. ויח. יפה כלבנה: ויקרוקס היסה. כדסה זו: אלא חוט של חסד משוך עליה. מאת הקב"ה לכן נראת יפה לאומות ולאשרושו: וכמוס אביה ואמה סו' י"ל. מאחר דכתיב(י) כי אין לה אז ואס אלא ללמדנו שאפי' יוס אחד לה אז היה לה אז ואס: כעשה שנתעברה אמה מה אביה. ממאל להקרות אב: וכשילדה אמה מסה. ולא נראת לקרות אס: ונרש אין כל. בצורה משמע קרא: כעשה אס. (ט) נת שבע: שהיה מונה שני ימי שצט. שהיתה משרתת לה אחת בלחד בשנת אחת בשני בשנת ואחת בשליש בשנת וכן טולן שהיוס יוס שפחה על שנת יודעת שהיוס שנת: ס' כסלי דחזירי. בקינ"ש שמיניס. ומתוך אונסה לא נענשה: וכן הוא אומר. שהורעוסי טוסיס לצדיקים להצילן ממאלל עמאל: ויהי המלצר נושא אס פס כגס ויין משהיסי וגו'. וכמדי כהוא עינל ומתקת ימיס עשרה נראה מרליסה טוץ וכריאי כשר וגו': אנפקינון שמן זיס שלא הביא שליט. גצי מנמות מניס) אין מציאין אנפקינון ואס הביא פסול ועלה קאי ר' יהודה ואמר מנמוס אנפקינון: מעדן. (ט) מנהוי: כהוא על אוסו רשע. נמות הוא זה שהוא צועל נסיס ומשלחן: שהגוף נהנה מן הגוף. מפני הנייה. והעיד לך הכמוץ שהיו ממכונין מן השמיס לחצבה על צעלה: ציקש לעוס כו'. לכן נאמר מכל הנסיס ומכל הצטולות: כעד משלי כו'. חויר לכמה ענייסי לפייסה שגלה לו מולדתה ולא הועיל וסמון לה להאי קרא וכסבין צטולות שנית וגו' אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה וגו' עזד משתי סטודה לכבודה מה שלא עשה כשאר נסיס: דלי כרגא. אומר כצטיל אסתר אזי מניח לסס מכסי גולגולתכס היינו והנחה למדינות עשה(ט) עזר פרישני. דרונות פשריסי כשמה והיינו דכתיב(י) ויתן משאלת כיד המלך: (ל)

(א) [אסטה יב: (ב) סנהדרין יט: (ג) ג' ע"י וצטפיה, (ד) נפקדין ג. ע"י ע"י מוס' ברכות טו: ד"ה ואין שיהא(ה) [נקמן טו, (ו) ג' ציל כמת(ה) ג' ציל כית (ז) איתא בע"ז, (ח) נפיוס ע"ק של מרת כומר ראש של חסא ערוך ערך קהל ועיין מוספת ד"ה קליל(ט) פסחים מג. ע"ש מ"ק טו: ע"ש שבת טו: ע"ש מנחות טו: ע"ש(י) [נעלי(י) (י) מן מינה עד מינה הע"י היה שיק לעומר הקודס, (יג) [נעלי(י) (יא) ואסתר (יב) צערוך בני קהל, (יג) [נמנות פה(י) (ט) ואסתר (יג) [נעלי(י) (ט) [נעלי(י) (ק) נע"י איתא מבי' לממה איננה שקלס יסרדאין לפי שהיו משפט יהודה דכתיב (דליל(ל) ויהי כסס מניי יהודה דליל מנייה משאל ועודיה וי"ל דלמלא כ"ש כר ממנו דלמר כפרק מלך ג' דליל מניי יהודה מנייה משאל ועודיה, משאר שטסיס,

גמ' ואשתו היהודיה. ע"י מ"ל ריש ויקרא: שם ע"ל שם הצדיקים. ע"י ברכות דף כו ע"פ מו"ק ד"ה ואין שמה רש"י ד"ה אסתר ירה. כי ירה מרגמו סהלא (בראשית לו ט):

הגהות הב"ח

(א) גמ' וישא אה בחיה כמ פרעה: (ב) רש"י ד"ה (כ) אמת זו כמ שעז: (ג) ד"ה מתוך מלכ"ט ומצוהיל סה"ד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' שידל לסס לישלל מן צימיו) חל"מ ו"צ שסודר מונה לשלל:

לעזי רש"י

בקני"ש [בקני"ש]. כחלי דבר אחר מלוחיס.

מוסף רש"י

קדלי דחזירי. מויסי יכיסו שקיין כקני"ש (חזקין י' ופס' כתיב). סטבת. לא איתפסס (פסחים מג.) לו: שקיין כלשמי"א (מנחות יג.) שלא הביאה שליט. שלא צטלה שלש (חז"ק ט.) ולמה סכין אותה. היינו שמן המור (שבת יג.) לפי שמישר את השער. לפי שהא צוקב וס' כו כמ (מנחות יג.) ומעדן את הכשר. סקליירי"א (פסחים מג.) נדמתה לו כאומתו. וסיו אומיסו צפייסו זו משללו היא (עיר"ד.)

רבינו חננאל

כל המגדל יתום בתוך ביתו, מעלה עליו הכתוב כאילו הוא ילוד. נקראת הדסה, מפני דהיתה צדקה, שהצדיקים קראין הדסין. לקחה מרדכי לו לבת, תנא משום ר' מאיר, לבית.

כל הכופר בע"ז נקרא יהודי שנאמר איתי גוברין יהודאין פ. על שם יהודי שהרי אמר צמלק (סנהדרין 97 דף:) ללא הוא משבט יהודה: ואשר הגלה שגלה מעצמו. ורש"י ליה מדלל כמדי הוגלה: קדלי דחזירי. וכו' היא לא הימה אוחלת: ועוטלת

פתח בדברי הימים אמר הכי כל דברין אחד הם ואנו יודעין לדורשן ואשתו היהודיה ילדה את ירד אבי גדור ואת חבר אבי שוכו ואת יקותיאל אבי זנוח ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד אמאי קרי לה יהודיה על שום שכפרה בע"ז דכתיב ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור ויאמר רבי יוחנן שירדה לרחוץ מגילולי בית אביה ילדה והא רבויי רבתייה לומר לך שכל המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו ירד זה משה ולמה נקרא שמו ירד [א] שירד להם לישראל מן בימיו ג' גדר שגדר פרצותיהן של ישראל חבר שחיבר את ישראל לאביהן שבשמים סוכו שנעשה להם לישראל כסוכה יקותיאל שקוין ישראל לאל בימיו זנוח שהזניח עונותיהן של ישראל אבי אבי אב בתורה הא בחכמה אב כנביאות ואלה בני בתיה אשר לקח מרד וכי מרד שמו ואלו כלב שמו אמר הקב"ה יבא כלב שמרד בעצת מרגלים וישא את [ב] בת פרעה שמרדה בגלולי בית אביה ואשר הגולה מירושלם אמר רבא שגלה מעצמו ויהי אומן את הדסה קרי לה הדסה וקרי לה אסתר תניא ר"מ אומר אסתר שמה ולמה נקרא שמה הדסה על שם הצדיקים שנקראו הדסים וכן הוא אומר והוא עומד בין ההדסים רבי יהודה אומר הדסה שמה ולמה נקראת שמה אסתר על שם שהיתה מסתרת דבריה שנאמר אין אסתר מגדת את עמה וגו' ר' נחמיה אומר הדסה שמה ולמה נקראת אסתר שהיו אומות העולם קורין אותה על שום אסתהר בן עזאי אומר אסתר לא ארוכה ולא קצרה היתה אלא בינונית כהדסה ר' יהושע בן קרחה אמר אסתר ייקרוקת היתה וחוט של חסד משוך עליה כי אין לה אב ואם ובמות אביה ואמה למה לי אמר רב אחא עיברתה מת אביה ילדתה מתה אמה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת תנא משום ר"מ אל תקרי לבת אלא לבית וכן הוא אומר ולרש אין כל כי אם כבשה אחת קטנה אשר קנה ויחיה ותגדל עמו ועם בנוי יחדו מפתו תאכל ומכוסו תשתה ובחיקו תשכב ותהי לו כבת משום דבחיכו תשכב הוות ליה (לבת) אלא (לבת) הכי נמי לבית ואת שבע הנערות וגו' אמר רבא שהיתה מונה בהן ימי שבת וישנה והיה אומר ר' רבן שהאכילה מאכל יהודי ושמואל אמר שהאכילה קדלי דחזירי ור' יוחנן אמר זרעונים וכן הוא אומר ויהיו המלצר נושא את פת כנוס ונותן להם זרעונים ששה חדשים בשמן המור כמאי שמן המור ר' חייא בר אבא אמר סטבת רב הונא אמר שמן זית שלא הביא שליט תניא רבי יהודה אומר אנפקינון שמן זית שלא הביא שליט ולמה סכין אותו שמישר את השיער ומעדן את הבשר כבערב היא באה ובכפר היא שבה אמר רבי יוחנן מגנותו של אותו רשע למדנו שבחו שלא היה משמש ממתו ביום ותדי אסתר נשאת חן אר"א מלמד שלכל אחד ואחד נדמתה לו כאומתו ותלקח אסתר אל המלך אחשוורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי הוא חדש סבת ירח שנהגה גוף מן הגוף ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות אמר רב ביקש לטעום טעם בתולה טעם טעם בעולה טעם ויעש המלך משתה גדול עבד משתיא ולא גליא ליה דלי כרגא ולא גליא ליה שדר פרדישני ולא גליא ליה ובהקבץ בתולות שנית וגו' אזיל שקל עצה ממרדכי אמר אין אשה מתקנאה אלא בירך חבירתה ואפי' הכי לא גליא ליה דכתיב אין אסתר מגדת מולדתה וגו' אמר רבי אלעזר מאי דכתיב

לא קטליה דוד לשמעיה דאיתליד מיניה מרדכי דמוקני ביה המן ומה שילם לי ימיני דלא קטליה שאול לאנג דאיתליד מיניה המן דמצער לישראל רבי יוחנן אמר לעולם מבנימין קאתי ואמאי קרי ליה יהודי על שום שכפר בע"ז שכל הכופר בע"ז נקרא יהודי כדכתיב איתי גוברין יהודאין וגו' רבי שמעון בן פוי כי הוה פתח בדברי הימים אמר הכי כל דברין אחד הם ואנו יודעין לדורשן ואשתו היהודיה ילדה את ירד אבי גדור ואת חבר אבי שוכו ואת יקותיאל אבי זנוח ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד אמאי קרי לה יהודיה על שום שכפרה בע"ז דכתיב ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור ויאמר רבי יוחנן שירדה לרחוץ מגילולי בית אביה ילדה והא רבויי רבתייה לומר לך שכל המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו ירד זה משה ולמה נקרא שמו ירד [א] שירד להם לישראל מן בימיו ג' גדר שגדר פרצותיהן של ישראל חבר שחיבר את ישראל לאביהן שבשמים סוכו שנעשה להם לישראל כסוכה יקותיאל שקוין ישראל לאל בימיו זנוח שהזניח עונותיהן של ישראל אבי אבי אב בתורה הא בחכמה אב כנביאות ואלה בני בתיה אשר לקח מרד וכי מרד שמו ואלו כלב שמו אמר הקב"ה יבא כלב שמרד בעצת מרגלים וישא את [ב] בת פרעה שמרדה בגלולי בית אביה ואשר הגולה מירושלם אמר רבא שגלה מעצמו ויהי אומן את הדסה קרי לה הדסה וקרי לה אסתר תניא ר"מ אומר אסתר שמה ולמה נקרא שמה הדסה על שם הצדיקים שנקראו הדסים וכן הוא אומר והוא עומד בין ההדסים רבי יהודה אומר הדסה שמה ולמה נקראת שמה אסתר על שם שהיתה מסתרת דבריה שנאמר אין אסתר מגדת את עמה וגו' ר' נחמיה אומר הדסה שמה ולמה נקראת אסתר שהיו אומות העולם קורין אותה על שום אסתהר בן עזאי אומר אסתר לא ארוכה ולא קצרה היתה אלא בינונית כהדסה ר' יהושע בן קרחה אמר אסתר ייקרוקת היתה וחוט של חסד משוך עליה כי אין לה אב ואם ובמות אביה ואמה למה לי אמר רב אחא עיברתה מת אביה ילדתה מתה אמה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת תנא משום ר"מ אל תקרי לבת אלא לבית וכן הוא אומר ולרש אין כל כי אם כבשה אחת קטנה אשר קנה ויחיה ותגדל עמו ועם בנוי יחדו מפתו תאכל ומכוסו תשתה ובחיקו תשכב ותהי לו כבת משום דבחיכו תשכב הוות ליה (לבת) אלא (לבת) הכי נמי לבית ואת שבע הנערות וגו' אמר רבא שהיתה מונה בהן ימי שבת וישנה והיה אומר ר' רבן שהאכילה מאכל יהודי ושמואל אמר שהאכילה קדלי דחזירי ור' יוחנן אמר זרעונים וכן הוא אומר ויהיו המלצר נושא את פת כנוס ונותן להם זרעונים ששה חדשים בשמן המור כמאי שמן המור ר' חייא בר אבא אמר סטבת רב הונא אמר שמן זית שלא הביא שליט תניא רבי יהודה אומר אנפקינון שמן זית שלא הביא שליט ולמה סכין אותו שמישר את השיער ומעדן את הבשר כבערב היא באה ובכפר היא שבה אמר רבי יוחנן מגנותו של אותו רשע למדנו שבחו שלא היה משמש ממתו ביום ותדי אסתר נשאת חן אר"א מלמד שלכל אחד ואחד נדמתה לו כאומתו ותלקח אסתר אל המלך אחשוורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי הוא חדש סבת ירח שנהגה גוף מן הגוף ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות אמר רב ביקש לטעום טעם בתולה טעם טעם בעולה טעם ויעש המלך משתה גדול עבד משתיא ולא גליא ליה דלי כרגא ולא גליא ליה שדר פרדישני ולא גליא ליה ובהקבץ בתולות שנית וגו' אזיל שקל עצה ממרדכי אמר אין אשה מתקנאה אלא בירך חבירתה ואפי' הכי לא גליא ליה דכתיב אין אסתר מגדת מולדתה וגו' אמר רבי אלעזר מאי דכתיב

בדיוקן חשבך ותדי לו כבת: שמואל ב יג. 9. ותישב העברה בעיניו ותשא חסד לפניו ויהל את המורקה ואת מנותה לתת לה ואת שבע הנערות הראיות לתת לה מבית המלך ושנה ואת נערותיה לטוב בית הנשים: אסתר ב ט. 10. יהי המלצר נשא את פתכגם ויין משתייהם ונתן להם וירעוים: דיאל א טו. 11. ובהגיע תר נערה ונערה לבוא אל המלך אחשוורוש מקץ יהות לה פדת הנשים שנים עשר חדש פי כן מלאגי ימי מרדכיין ששה חרשים בשמן המור וישנה חרשים בשמיים ובתמרוק הנשים: אסתר ב יב. 12. ערב היא באה ובכפר היא שבה אל בית הנשים שני אל יד שעשנו סריס המלך שמו הפילסוף לא תבוא עוד אל המלך כי אם חוץ המלך בן אה חוץ המלך לא בקשה דבר כי אם את אשר יאמר הני סריס המלך שמו הנשים ותדי אסתר נשאת חן בעיני כל ראייה: אסתר ב טו. 13. ובהגיע תר נערה ונערה לבוא אל המלך אחשוורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי הוא חדש סבת בשנה שבע למלכותה: אסתר ב טו. 15. ויאבד המלך את אסתר מכל הנשים ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות וישם בחר מלכות בראשה ומלכה תחת ורשתי: אסתר ב יז. 16. ויעש המלך משתה גדול לכל שריו ועבדיו את משתה אסתר והקחה למדינות עשה חן משאת אל המלך: אסתר ב יח. 17. ובהקבץ בתולות שנית וימרדכי יושב ביער המלך: אסתר ב יט.